

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	D/14/505 – „Gospodarka finansowa Lasów Państwowych”
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Gdańsku
Kontroler	Monika Stępka, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 90484 z dnia 12.06.2014 r. (dowód: akta kontroli str. 1-2)
Jednostka kontrolowana	Nadleśnictwo Strzebielino z siedzibą w Luzinie (dalej: „Nadleśnictwo”), 84-242 Luzino, ul. Ofiar Stutthofu 43.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Mariusz Kaliszewski, Nadleśniczy (dalej: „Nadleśniczy”). (dowód: akta kontroli str. 3)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Sytuacja finansowa Nadleśnictwa Strzebielino w latach 2011 – 2013 była korzystna, co potwierdzają wysokie wskaźniki płynności i rentowności oraz wysoki (pomimo nieznacznego spadku w 2012 r.) poziom kapitału obrotowego, a także skrócenie cyklu obrotu należnościami handlowymi, przy jednoczesnym skróceniu okresu regulowania zobowiązań handlowych. Suma bilansowa systematycznie rosła m.in. w efekcie ponoszonych nakładów inwestycyjnych. Nadleśnictwo w latach 2011 – 2013 wykazywało zyski ze sprzedaży. Na korzystną sytuację finansową wpłynęły otrzymane dopłaty na wyrównanie niedoborów na działalności leśnej.

Nadleśnictwo rzetelnie planowało pozyskanie drewna. Uzyskanie przychodów ze sprzedaży drewna: wyższych od planowanych w latach 2011 i 2013, a niższych od planowanych w 2012 r., spowodowane było wahaniami cen drewna, a także (w 2012 r.) przesunięciem realizacji części umów sprzedaży na rok następny. Sprzedaż drewna prowadzono na zasadach określonych zarządzeniami Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych, z wyjątkiem dwóch umów, w ramach których Nadleśniczy sprzedał drewno w ilości większej niż przewidywały zawarte umowy. Realizację umów sprzedaży drewna prawidłowo zabezpieczano, a w przypadku nieodebrania drewna naliczono i egzekwowano od kontrahentów kary umowne.

W okresie objętym badaniem Nadleśnictwo sprzedało drewno jednostkom organizacyjnym Lasów Państwowych¹. Umowy w tym zakresie, z uwagi na tożsamość stron, miały faktycznie charakter rozliczeń wewnętrznych pomiędzy jednostkami Lasów Państwowych.

W latach 2011 – 2013 wykonywanie usług z zakresu gospodarki leśnej Nadleśnictwo zlecało podmiotom wyłonionym w drodze przetargów nieograniczonych w trybie określonym w Pzp². Badanie jednego z takich postępowań wykazało, że przy jego prowadzeniu przestrzegano przepisów ww. ustawy, z wyjątkiem oszacowania wartości zamówienia, co nie miało jednak wpływu na wybór trybu postępowania. W 2012 r. koszty wykonania usług leśnych zostały

¹ Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe.

² Ustawa z dnia 29 stycznia 2004 r. – Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2013 r., poz. 907 ze zm.).

zawyżone o 1 tys. zł w stosunku do faktycznie wykonanych prac. Nadleśniczy w trakcie kontroli NIK odzyskał od wykonawcy usługi nadpłaconą kwotę.

Nadleśnictwo prawidłowo, na podstawie przepisów Pzp wyłoniło wykonawców trzech objętych badaniem inwestycji, ujętych w planach rzeczowo-finansowych. Właściwie również dokonano zgłoszeń organowi administracji architektoniczno – budowlanej zamiaru wykonania robót budowlanych dotyczących dwóch z ww. inwestycji. Zamiaru wykonania robót budowlanych zrealizowanych w 2012 r. w jednej z leśniczówek nie zgłoszono temu organowi.

Nadleśnictwo terminowo i w prawidłowej wysokości dokonało odpisu na fundusz leśny za pięć miesięcy objętych badaniem. Środki funduszu w latach 2011 – 2013 wykorzystane zostały na cele określone w art. 58 ustawy o lasach³, jednak środki na wyrównanie niedoborów powstających przy realizacji zadań gospodarki leśnej były w ww. okresie wyższe od faktycznych niedoborów o 1.578,4 tys. zł z powodu określania ich wielkości, zgodnie z zarządzeniem Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych, według niedoborów planowanych. Najwyższa Izba Kontroli zauważa, że zgodnie z art. 58 ust. 1 ww. ustawy środki funduszu leśnego przeznacza się na wyrównywanie niedoborów powstających przy realizacji zadań gospodarki leśnej⁴.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Planowanie i realizacja przychodów z działalności podstawowej

Opis stanu
faktycznego

1.1 Etaty pozyskania drewna na lata 2011 – 2013 w Nadleśnictwie Strzebielino ustalane były na podstawie obowiązujących Planów Urządzenia Lasu (dalej: „PUL”) oraz w oparciu o szacunki brakarskie⁵. W PUL na lata 2002 – 2011, zatwierdzonym decyzją Ministra Środowiska⁶, etat miąższościowy użytków głównych (rębnych i przedrębnych) określono na 691,8 tys. m³ grubizny drewna netto dla całego okresu, w tym 341,0 tys. m³ w użytkowaniu rębnym i 350,7 tys. m³ w użytkowaniu przedrębnym. Rok 2011 był ostatnim rokiem obowiązywania PUL. Nadleśniczy wyjaśnił, że etat pozyskania drewna został ustalony na poziomie stanowiącym uzupełnienie osiągniętego wykonania do ilość określonej w PUL.

W PUL na lata 2012 – 2021, zatwierdzonym decyzją Ministra Środowiska⁷, etat miąższościowy użytków głównych (rębnych i przedrębnych) określono na 994,2 tys. m³ grubizny drewna netto, w tym 459,2 tys. m³ w użytkowaniu rębnym i 535 tys. m³ w użytkowaniu przedrębnym. Nadleśniczy wyjaśnił, że plany pozyskania drewna na lata 2012 – 2013 ustalił biorąc pod uwagę m. in. średnioroczne zadania etatowe przewidywane w PUL, bieżące potrzeby hodowlane drzewostanów, wskazówki dotyczące pilności cięć, zachowanie ładu czasowego i przestrzennego w użytkowaniu rębnym.

W trakcie roku Nadleśniczy nie dokonywał zmian w zakresie etatu pozyskania drewna.

(dowód: akta kontroli str. 4, 25-30, 51-54, 77-80, 1494-1515)

³ Ustawa z dnia 28 września 1991 r. o lasach (Dz. U. z 2014 r. poz. 1153).

⁴ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby niemożliwe lub nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową.

⁵ Szacunek brakarski – wstępna klasyfikacja drewna drzew stojących i oszacowanie ilości przewidywanych do pozyskania sortymentów.

⁶ Decyzja nr BOA-lppul-352/2944/2001

⁷ Decyzja nr DL-lpn-611-30/11511/12JL

Wartość planowanych przychodów ze sprzedaży drewna w Nadleśnictwie stanowiła iloczyn wielkości drewna przeznaczonego do sprzedaży oraz ceny drewna. Zasady prognozowania przychodów określone były w wytycznych przekazywanych przez Regionalną Dyrekcję Lasów Państwowych w Gdańsku (dalej: RDLP).

(dowód: akta kontroli str. 5-24, 27, 35-51, 55-77)

Ceny wyjściowe sprzedaży ofertowej w Portalu Leśno – Drzewnym (dalej: PLD) w latach 2011–2012 dotyczące podstawowych sortymentów drewna wielkowymiarowego WC01⁸, były jednakowe w nadleśnictwach nadzorowanych przez RDLP i ustalane były na naradach kierowników jednostek organizacyjnych. Ceny sprzedaży w 2013 r. były ustalane dla każdego z nadleśnictw oddzielnie w wysokości cen średnioważonych uzyskanych przez Nadleśnictwo w PLD na drugie półrocze 2012 r.

(dowód: akta kontroli str. 81, 82, 1494-1515)

1.2 W przyjętym do stosowania Zarządzeniem nr 7/2011 Nadleśniczego Nadleśnictwa Strzebielino z dnia 26 kwietnia 2011 roku planie finansowo – gospodarczym Nadleśnictwo przewidziało pozyskanie drewna w ilości 68,5 tys. m³ (w tym 65,3 tys. m³ grubizny), pozyskało 68,9 tys. m³ (w tym 65,2 tys. m³ grubizny). Różnica pomiędzy planem a wykonaniem wynikała z zatwierdzenia w planie finansowo – gospodarczym pozyskania drewna w nieprawidłowej ilości. Nadleśniczy wyjaśnił, że plan, który rozliczany był przez Nadleśnictwo za 2011 r. zakładał pozyskanie grubizny w ilości 65,1 tys. m³ i 3,2 tys. m³ drobnicy⁹. Faktycznie zatem przekroczono pozyskanie drewna o 0,1 tys. m³ grubizny i 0,4 tys. m³ drobnicy w związku z koniecznością usunięcia drzew zagrażających bezpieczeństwu ruchu na drodze krajowej nr 6.

(dowód: akta kontroli str. 25-26, 94-95, 1494-1515)

W 2012 r. Nadleśnictwo zaplanowało pozyskanie drewna w ilości 95 tys. m³ (w tym 90,0 tys. m³ grubizny) pozyskało natomiast 94,3 tys. m³ (w tym 90,0 tys. m³ grubizny). Nadleśniczy wyjaśnił, że mniejsze pozyskanie drobnicy spowodowane było zmniejszonym popytem na drewno opałowe na rynku detalicznym.

(dowód: akta kontroli str. 53-54, 1494-1515)

W 2013 r. Nadleśnictwo zaplanowało pozyskanie drewna w ilości 99,1 tys. m³ (w tym 95 tys. m³ grubizny), pozyskało 100,0 tys. m³ (w tym 95 tys. m³ grubizny). Nadleśniczy wyjaśnił, że pozyskanie większej ilości drobnicy wynikało ze zwiększonego popytu wśród miejscowej ludności na drobnicę opałową, które sprzedano w ramach puli detalicznej.

(dowód: akta kontroli str. 79-80, 1494-1515)

1.3 W latach 2011 – 2013 Nadleśnictwo odnowiło 221 ha powierzchni i poniosło z tego tytułu koszty w wysokości 642,6 tys. zł¹⁰ (69,51 ha za 169,8 tys. zł w 2011 r., 67,29 ha za 183,6 tys. zł w 2012 r. oraz 84,21 ha za 289,2 tys. zł w 2013 r.). W 2011 r. w wyniku sukcesji naturalnej został zalesiony teren o powierzchni 2,42 ha, z tego tytułu Nadleśnictwo nie poniosło kosztów. W latach 2012 i 2013 Nadleśnictwo nie dokonywało zalesień.

(dowód: akta kontroli str. 405-414)

1.4 Powierzchnia lasów Nadleśnictwa wynosiła 17,2 tys. ha¹¹. Największą powierzchnię zajmował drzewostan III klasy wieku tj. 41 – 60 lat, 3,6 tys. ha na koniec 2010 r. i 3,7 tys. ha na koniec 2013 r., co stanowiło odpowiednio 24 % i 25 %

⁸ Dotyczy następujących gatunków drewna: sosna, buk, świerk i dąb.

⁹ Takie planowane pozyskanie rozliczano konsekwentnie w miesięcznych sprawozdaniach dotyczących cięć – LPIR-8

¹⁰ Koszty ujęte na koncie 5102 MPK 231

¹¹ Wg stanu na 1 stycznia 2012 r.

powierzchni. Najmniejszą powierzchnię zajmował drzewostan w wieku najstarszym powyżej 120 lat (0,6 tys. ha na koniec 2010 r. i 0,9 tys. ha na koniec 2013 r., co stanowiło odpowiednio 4 % i 6 % powierzchni) oraz drzewostan najmłodszy (I klasa wieku) w wieku do 20 lat (1,1 tys. ha na koniec 2010 r. i 1,2 tys. ha na koniec 2013 r., co stanowiło po 8 % powierzchni).

(dowód: akta kontroli str. 28, 125-126)

1.5 W latach 2011 – 2013 na terenie Nadleśnictwa zasoby miąższości grubizny brutto znajdowały się na podobnym poziomie i wynosiły 3.807,7 tys. m³ w 2010 r.¹² oraz 3.920,0 tys. m³ w 2013 r. Największe zasoby dotyczyły drzewostanu w III klasie wieku i wynosiły odpowiednio 921,4 tys. m³ (24% łącznych zasobów) i 988,2 tys. m³ (25 %). W okresie objętym badaniem zasoby miąższości grubizny w drzewostanach w wieku powyżej przyjętych w PUL zakresów wieku rębności dla poszczególnych gatunków drzew wzrosły o 116,2 tys. m³ (23%). Nadleśniczy wyjaśnił, że w wyniku przeprowadzonej inwentaryzacji związanej z tworzeniem PUL na lata 2012 – 2021 wykazano większą powierzchnię drzewostanów w wieku przekraczającym średni wiek rębności dla poszczególnych gatunków, które weszły w kolejną klasę wieku, co miało związek z prowadzeniem określonych cięć rębnych. Użytkowanie rębniami złożonymi rozpoczyna się, gdy drzewostan osiągnął dojrzałość do odnowienia i trwa wiele lat¹³, co skutkuje pozostawianiem w tych drzewostanach drzew z przekroczonym wiekiem rębności.

(dowód: akta kontroli str. 123-124, 128, 1516-1545)

1.6 Na terenie Nadleśnictwa, według stanu na koniec 2013 r., 625,4 tys. m³ grubizny na powierzchni 1,6 tys. ha osiągnęło wiek przekraczający przyjęte w PUL zakresy wieku rębności dla poszczególnych gatunków drzew, co stanowiło 16% zasobów drzewnych, w tym:

- 562,8 tys. m³ dotyczy drzewostanów przewidzianych do pozyskania w ramach cięć planowych, w tym 74,5 tys. m³ to drzewostan przekraczający o 20 lat ww. wiek rębności. Nadleśniczy wyjaśnił, że pobór masy w tych drzewostanach uzależniony jest m. in. od składu gatunkowego, rodzaju i fazy rębni oraz lat nasiennych i może być rozłożony do kilkudziesięciu lat,
- 62,6 tys. m³ dotyczy drzewostanów, dla których nie przewidziano pozyskania drewna w ramach cięć planowych z uwagi na nie osiągnięcie dojrzałości do odnowienia lub spełnianie innej funkcji niż produkcyjna.

Potencjalna wartość drewna przeznaczonego do pozyskania w wieku przekraczającym ww. wiek rębności o 20 lat wynosiła 9.906,4 tys. zł¹⁴.

Nadleśniczy wyjaśnił również, że nie ponosił dodatkowych kosztów związanych z utrzymaniem drzewostanów w wieku przekraczającym ww. wiek rębności.

(dowód: akta kontroli str. 1516-1546)

1.7 Pozyskanie drewna przez Nadleśnictwo w latach 2011 – 2013 w porównaniu do ilości przewidzianych w planach finansowo – gospodarczych opisano w pkt 1.2.

Roczny przyrost drewna określony w PUL wynosił 113,6 tys. m³ na 2011 r. oraz po 104,5 tys. m³ na lata 2012 i 2013. Nadleśnictwo w poszczególnych latach pozyskało

¹² Stan na koniec roku

¹³ Okresy odnowienia przyjmowane w realizacji rębni: krótki – do 10 lat, średni – od 11 do 20- lat, długi – od 21 do 40 lat, bardzo długi – powyżej 40 lat.

¹⁴ Szacunkową wartość drewna wyliczono poprzez pomnożenie masy brutto drewna przeznaczonego do pozyskania w wieku przekraczającym przyjęte w PUL zakresy wieku rębności o 20 lat przez współczynnik 0,8 (stosunek masy netto do masy brutto drzewostanów zaliczonych na poczet etatu w PUL – str. 160) i uzyskaną cenę sprzedaży drewna w 2013 r. (166,31 zł/m³ – zgodnie ze sprawozdaniem z działalności Nadleśnictwa Strzebielino za 2013 r.). 74.457 m³ x 0,8 x 166,31 zł/m³ = 9.906.355 zł.

drewno stanowiące 57% w 2011 r., 86% w 2012 r. i 91% w 2013 r. rocznego przyrostu.

(dowód: akta kontroli str. 120-122)

W 2011 r. wykonanie etatu pozyskania drewna przez Nadleśnictwo wynosiło 65,2 tys. m³ grubizny, co stanowiło 9,4 % etatu ogólnego określonego w PUL na lata 2002 – 2011. Dokonano cięć użytków rębnych w ilości 23 tys. m³ (6,7%) i 42,2 tys. m³ użytków przedrębnych (12%). Rok ten był ostatnim rokiem obowiązywania PUL. Łącznie w latach 2002 – 2011 wykonano 691,8 tys. m³ cięć, w tym 276,9 tys. m³ cięć dotyczyło użytków rębnych (81% cięć zaplanowanych w użytkach rębnych) i 414,9 m³ użytków przedrębnych (118% cięć zaplanowanych w użytkach przedrębnych). Nadleśnictwo wg stanu na koniec 2013 r. znajdowało się w drugim roku obowiązywania PUL na lata 2012 – 2021. Wykonanie etatu określonego w PUL było proporcjonalne do upływu okresu obowiązywania PUL i wynosiło 185 tys. m³ grubizny (18,6% etatu z PUL), w tym 97,6 tys. m³ użytków rębnych (21,3% cięć zaplanowanych w użytkach rębnych) i 87,4 tys. m³ użytków przedrębnych (16,3% cięć zaplanowanych w użytkach przedrębnych). Realizacja etatu użytków przedrębnych określona powierzchniowo wynosiła 2,2 tys. ha, co stanowiło 20,5% etatu określonego w PUL.

Nadleśniczy wyjaśnił, że z wyjątkiem drewna opałowego, w latach 2011 – 2013 w Nadleśnictwie nie odnotował zwiększonego lub zmniejszonego zapotrzebowania na drewno.

(dowód: akta kontroli str. 25-26, 53-54, 79-80, 129, 1494-1501)

1.8 W 2011 r. Nadleśnictwo zaplanowało przychody ze sprzedaży drewna w wysokości 10.921,4 tys. zł, zrealizowało natomiast 12.434,5 tys. zł czyli o 13,9% więcej w stosunku do planu. Główną przyczyną były wyższe uzyskane ceny sprzedaży w porównaniu z ceną przyjętą na etapie planowania.

W 2012 r. plan przychodów wynosił 17.385,4 tys. zł, Nadleśnictwo zrealizowało 16.076,3 tys. zł, czyli o 7,5% mniej niż zakładano. Na niższe od zakładanych przychody wpłynęły przede wszystkim: rezygnacja kontrahentów z części umów, przesunięcie odbioru części drewna na styczeń 2013 r., przesunięcie niesprzedanej masy drewna na aukcje e-drewno i uzyskanie niższych cen niż zakładane.

W 2013 r. planowane przychody wynosiły 15.513,3 tys. zł, natomiast Nadleśnictwo uzyskało 16.042,1 tys. zł, co oznacza wyższą realizację o 3,4% od planowanej.

(dowód: akta kontroli str. 27, 51, 77, 1251-1255, 1313-1316, 1362-1364)

1.9 Nadleśnictwo w latach 2011 – 2013 sprzedało 7,0 tys. m³ drewna Zakładowi Przerobu Drewna Lasów Państwowych w Lęborku (dalej: „ZPDLP”) osiągając z tego tytułu przychód w wysokości 1.586,0 tys. zł. Transakcje te obejmowały cały okres objęty kontrolą NIK. Ceny sprzedaży w umowach określane były na podstawie wyników udziału ZPDLP w procedurze przetargów internetowych w PLD¹⁵, w internetowej aukcji e-drewno, a także na podstawie wytycznych, które Nadleśnictwo otrzymywało z RDLP¹⁶. W okresie objętym kontrolą Nadleśnictwo nie sprzedawało drewna innym jednostkom organizacyjnym Lasów Państwowych.

W 2011 r. Nadleśnictwo sprzedało 2,3 tys. m³ drewna, uzyskując przychód w wysokości 532,9 tys. zł (4,3% przychodów ogółem ze sprzedaży drewna), w tym: 490 m³ za 92,6 tys. zł na podstawie wyników procedury przetargów internetowych w PLD, 1.250 m³ za 252,9 tys. zł po średnioważonych cenach uzyskanych przez

¹⁵ Umowy sprzedaży drewna przez Nadleśnictwo (trzy na 2011 r. i jedna na 2012 r.) sporządzone zostały na szczeblu RDLP.

¹⁶ RDLP przekazywała wytyczne na każde półrocze 2011 r. i 2012 r. oraz na cały 2013 r., w których określała wielkość masy i ceny sprzedaży (średnioważona cena na daną grupę handlowo-gatunkową uzyskana przez Nadleśnictwo w rozstrzygnięciach PLD albo Internetowych Aukcji Systemowych e-Drewno na dane półrocze 2011 i 2012 r. oraz cena wg formuły do sprzedaży ofertowej PLD, czyli uzyskane średnioważone ceny w PLD w II półroczu 2012 r. na 2013 r.)

Nadleśnictwo w rozstrzygnięciach PLD oraz 585 m³ za 187,3 tys. zł po średnioważonych cenach uzyskanych przez Nadleśnictwo w rozstrzygnięciach internetowych aukcji Systemowych e-drewno.

W 2012 r. Nadleśnictwo sprzedało 2,4 tys. m³ drewna za 541,1 tys. zł (3,4% przychodów ogółem ze sprzedaży drewna), w tym: 646 m³ za 139,9 tys. zł na podstawie wyników procedury przetargów internetowych w PLD, 1.583 m³ za 353,6 tys. zł po średnioważonych cenach uzyskanych przez Nadleśnictwo w rozstrzygnięciach PLD, 127 m³ za 33,6 tys. zł po średnioważonych cenach uzyskanych przez Nadleśnictwo w rozstrzygnięciach internetowych aukcji systemowych e-drewno oraz 46 m³ za 14,1 tys. zł na podstawie wyników procedury przetargów internetowych aukcji e-drewno.

W 2013 r. Nadleśnictwo sprzedało 2,3 tys. m³ drewna i uzyskało przychód w wysokości 511,9 tys. zł (3,2% przychodów ogółem ze sprzedaży drewna). Ceny sprzedaży przyjęto wg formuły do sprzedaży ofertowej PLD czyli uzyskane przez Nadleśnictwo średnioważone w PLD w II półroczu 2012 r.

ZPDLP nie odebrał 1,5 tys. m³ z 1,7 tys. m³ drewna zakupionego na podstawie trzech umów zawartych z Nadleśnictwem w latach 2011 i 2012 po średnioważonych cenach uzyskanych przez Nadleśnictwo w rozstrzygnięciach internetowych aukcji systemowych e-drewno (umowy nr 6/2010, N200002, N200004). Nadleśniczy wyjaśnił, że drewno nieodebrane trafiło do sprzedaży w aplikacji e-drewno, gdzie uzyskiwano ceny niższe od cen wynikających z umów z ZPDLP od 13% do 25%.

(dowód: akta kontroli str. 130-167, 1516-1531, 1547)

1.10 Nadleśniczy w 2013 r. zawarł trzy umowy na sprzedaż drewna z dwoma kontrahentami zagranicznymi. W latach 2011 i 2012 nie zawierał takich umów. Nadleśnictwo w wyniku realizacji umów sprzedało w 3,3 tys. m³ drewna i uzyskało 662,6 tys. zł przychodu. Umowy zawarto w wyniku przeprowadzenia procedury systemowej aukcji internetowej w aplikacji e-drewno.

(dowód: akta kontroli str. 168-189)

1.11 Warunki sprzedaży drewna określone były w zawartych umowach sporządzonych według wzoru określonego przez Dyrektora RDLP i były takie same zarówno dla kontrahentów zagranicznych, jak i krajowych.

(dowód: akta kontroli str. 168-189)

1.12 Kontrahenci zagraniczni dokonywali zakupów drewna biorąc udział w organizowanej systemowej aukcji internetowej w aplikacji e-drewno. Ceny nie zależały od miejsca prowadzenia działalności przez kupujących.

(dowód: akta kontroli str. 168-189)

1.13 Nadleśniczy nie zawierał obowiązujących na lata 2011 – 2013 umów wieloletnich na sprzedaż drewna.

(dowód: akta kontroli str. 197-280)

1.14 W latach 2011 – 2013 Nadleśnictwo naliczyło 186,7 tys. zł kar z tytułu nieodebrania drewna zakupionego na podstawie 87 umów zawartych z 55 podmiotami (23,4 tys. zł z 19 umów obowiązujących w 2011 r., 149,4 tys. zł z 56 umów obowiązujących w 2012 r. i 13,9 tys. zł z 12 umów obowiązujących w 2013 r.). Najwięcej kar Nadleśnictwo naliczyło z tytułu nieodebrania drewna zakupionego w wyniku rozstrzygnięcia procedury systemowej aukcji internetowej w aplikacji e-drewno (59 umów na kwotę 166,1 tys. zł, co stanowiło 68% wszystkich naliczonych kar w tym okresie i 89% łącznej naliczonej kwoty).

(dowód: akta kontroli str. 190-194, 196)

1.15 W okresie objętym badaniem nie wystąpiły przypadki niepodpisania przez kontrahentów umów sprzedaży drewna.

(dowód: akta kontroli str. 195)

1.16 Nadleśniczy w latach 2011 – 2013 zawarł 824 umowy, na podstawie których sprzedał 137,2 tys. m³ drewna.

(dowód: akta kontroli str. 197-280)

Do badania wybrano 12 umów, po cztery z każdego roku. Na ich podstawie Nadleśnictwo sprzedało 12,1 tys. m³ drewna osiągając przychód 2.228,7 tys. zł (8,5 tys. m³ na PLD – siedem umów, 3,6 tys. m³ na systemowej aukcji e-drewno – cztery umowy i 87 m³ na aukcji e-drewno – jedna umowa). Sprzedaż odbywała się na zasadach określonych w zarządzeniach Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych¹⁷. We wszystkich umowach zawarto postanowienia dotyczące zabezpieczenia interesu Lasów Państwowych: w 11 umowach były to przedpłaty, w jednej gwarancja bankowa.

Warunki umów dotyczące rodzaju drewna oraz ceny były przez strony przestrzegane. Nie zawsze natomiast przestrzegano warunków dotyczących ilości drewna – w ramach dwóch umów Nadleśnictwo sprzedało więcej drewna (166% i 116% ilości z umowy), a w ramach sześciu umów mniej drewna niż przewidywały umowy. Pięć umów nie zostało zrealizowanych z powodu nieodebrania drewna przez kontrahentów, z tytułu czego Nadleśnictwo naliczyło kary umowne, natomiast jedna umowa nie została zrealizowana z powodu braku możliwości dostarczenia drewna przez Nadleśnictwo¹⁸. Kontrahenci dziewięciu umów nie przestrzegali terminów odbioru drewna określonych w harmonogramach sprzedaży. Nadleśniczy wyjaśnił, że kontrahenci nie przejawiali chęci zmiany harmonogramów w rozmowach telefonicznych i zapewniali o terminowym odbiorze.

(dowód: akta kontroli str. 281-330)

1.17 W latach 2011 – 2013 Nadleśnictwo sprzedawało drewno podmiotom na podstawie umów zawartych przez Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych oraz Dyrektora Regionalnego Lasów Państwowych. Umowy zawierane były na podstawie pełnomocnictw udzielanych przez Nadleśniczego¹⁹. W 2011 r. Nadleśnictwo sprzedało w ten sposób 19,6 tys. m³ drewna za 3.520,0 tys. zł, w 2012 r. 25,2 tys. m³ drewna za 4.535,5 tys. zł i w 2013 r. 25,6 tys. m³ drewna za 4.037,6 tys. zł. Przychody ze sprzedanego drewna ujmowane były w księgach rachunkowych Nadleśnictwa. Nadleśnictwo nie ponosiło dodatkowych kosztów z tytułu pośrednictwa Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych i Dyrektora Regionalnego Lasów Państwowych w sprzedaży.

(dowód: akta kontroli str. 331-344, 1516-1531)

1.18 Nadleśnictwo w okresie objętym badaniem nie zarządzało nieruchomościami wykorzystywanymi jako ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe lub wypoczynkowo-wczasowe.

(dowód: akta kontroli str. 345-359)

¹⁷ Zarządzenie Nr 49 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 7 października 2010 r. w sprawie sprzedaży drewna przez Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe w 2011 roku (dalej: „Zarządzenie Nr 49 DGLP”); Zarządzenie Nr 51 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 27 października 2011 r. w sprawie sprzedaży drewna przez Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe w 2012 roku (dalej: „Zarządzenie Nr 51 DGLP”); Zarządzenie Nr 82 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 19 listopada 2012 r. w sprawie sprzedaży drewna przez Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe na 2013 rok (dalej: „Zarządzenie Nr 82 DGLP”).

¹⁸ Nadleśniczy wyjaśnił, że umowa nie mogła być zrealizowana z uwagi na trudności w oszacowaniu pozyskania świerka z powodu możliwości występowania zgnilizn wewnętrznych dyskwalifikujących ten surowiec jako wielkowymiarowy tartaczny.

¹⁹ Pełnomocnictwa dla Dyrektora DGLP i Dyrektora RDLP z 26.10.2010 r. do zawierania umów sprzedaży drewna w 2011 r., z 06.10.2011 r. do zawierania umów sprzedaży drewna w 2012 r., z 25.10.2012 r. i 04.12.2012 r. do zawierania umów sprzedaży drewna w 2013 r.

Uwagi dotyczące badanej działalności

1. Zarządzeniem nr 7/2011 Nadleśniczego Nadleśnictwa Strzebielino z dnia 26 kwietnia 2011 roku w sprawie zatwierdzenia planu finansowo – gospodarczego Nadleśniczy wprowadził do stosowania Plan Finansowo – Gospodarczy na 2011 r. obejmujący większą ilość drewna do pozyskania od faktycznie przewidzianej.

Nadleśniczy wyjaśnił, że przyczyną zatwierdzenia planu zawierającego nieprawidłowe wielkości było omyłkowe przepisanie do wersji zasadniczej planu wielkości planowanej do pozyskania grubizny i drobnicy z obciążonego błędem wydruku z systemu informatycznego. Błąd na wydruku wynikał prawdopodobnie z błędów związanych z migracją danych w systemie informatycznym.

2. NIK zauważa, że wszystkie umowy sprzedaży drewna pomiędzy Nadleśnictwem i ZPDLP nie zostały skutecznie zawarte ze względu na tożsamość stron umowy. Obie strony umów są bowiem jednostkami organizacyjnymi Lasów Państwowych, działającymi w ramach swoich zadań w imieniu i na rzecz Skarbu Państwa, co wynika z art. 32 ustawy o lasach.

3. Nadleśniczy w ramach umów nr P127072 i E2000028 sprzedał więcej o 21 m³ i 37 m³ drewna niż określono w umowach, co stanowiło realizację na poziomie 166% i 116% ilości z umów. Działanie takie naruszało § 4 ust. 3 umów, w którym określono, że łączne wykonanie sprzedaży/zakupu półrocznej powinno wynieść 100 % +/- 5%.

Sprzedaż drewna z tytułu ww. umów stanowiła 0,5% ilości drewna sprzedanego na podstawie zbadanych umów.

Nadleśniczy wyjaśnił, że w przypadku umowy P127072 sprzedaż była większa z powodu pomyłki pracownika, natomiast w przypadku umowy E2000028 sprzedano więcej drewna, ponieważ był to sortyment zagrożony deprecjacją z powodu słabego popytu i Nadleśnictwu zależało na jego sprzedaży.

NIK zauważa, że sprzedaż w ramach umowy E2000028 była korzystna dla Nadleśnictwa, jednak naruszała zasady sprzedaży drewna ustalone przez Dyrektora DGLP.

(dowód: akta kontroli str. 200, 235, 305-307, 313-315, 1516-1545)

Ustalone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

Ocena cząstkowa

Nadleśnictwo rzetelnie planowało pozyskanie drewna. Uzyskanie przychodów ze sprzedaży drewna: wyższych od planowanych w latach 2011 i 2013, a niższych od planowanych w 2012 r., spowodowane było wahaniami cen drewna, a także (w 2012 r.) przesunięciem realizacji części umów sprzedaży na rok następny. Sprzedaż drewna prowadzono na zasadach określonych zarządzeniami Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych, z wyjątkiem dwóch umów, w ramach których Nadleśniczy sprzedał drewno w ilości większej niż przewidywały zawarte umowy. Realizację umów sprzedaży drewna prawidłowo zabezpieczano, a w przypadku nieodebrania drewna naliczano i egzekwowano od kontrahentów kary umowne.

W okresie objętym badaniem Nadleśnictwo sprzedawało drewno jednostkom organizacyjnym Lasów Państwowych. Umowy w tym zakresie, z uwagi na tożsamość stron, miały faktycznie charakter rozliczeń wewnętrznych pomiędzy jednostkami Lasów Państwowych.

2. Wydatkowanie środków w związku z prowadzoną działalnością

Opis stanu faktycznego

2.1 W latach 2011 – 2013 Nadleśnictwo poniosło 44.368,3 tys. zł kosztów ogółem, co stanowiło wykonanie 99,2% kosztów ogółem ujętych w planach finansowo – gospodarczych, tj.:

- 12.165,8 tys. zł kosztów ogółem (108,5% planu) w 2011 r., w tym: koszt pozyskania drewna 2.071,3 tys. zł (101,5% planu), koszt zrywki drewna 1.359,4 tys. zł (98,0% planu), odnowienia drzewostanów²⁰ 270,4 tys. zł (95,3% planu),
- 16.420,0 tys. zł kosztów ogółem (92,5% planu) w 2012 r., w tym: koszt pozyskania drewna 2.974,3 tys. zł (96,8% planu), koszt zrywki drewna 2.064,5 tys. zł (98,8% planu), odnowienia drzewostanów 233,1 tys. zł (102,3% planu),
- 15.782,4 tys. zł kosztów ogółem (100,1% planu) w 2013 r., w tym: koszt pozyskania drewna 2.981,6 tys. zł (95,5% planu), koszt zrywki drewna 2.217,5 tys. zł (98,7% planu), odnowienia drzewostanów 247,6 tys. zł (102,4% planu).

Koszt pozyskania 1 m³ drewna wynosił: 30,08 zł w 2011 r. (101% planu) 31,52 zł w 2012 r. (97,4% planu), 29,82 zł w 2013 r. (94,7% planu).

Koszt zrywki 1 m³ drewna wynosił: 21,17 zł w 2011 r. (100,4% planu), 22,99 zł w 2012 r. (100% planu), 23,49 zł w 2013 r. (99,8% planu).

W związku z utrzymaniem Systemu Informatycznego Lasów Państwowych (dalej: SILP) Nadleśnictwo w okresie objętym badaniem ponosiło koszty m. in. serwisu urządzeń infrastruktury sieciowej i telefonicznej pomocy dotyczącej konfiguracji i eksploatacji tych urządzeń oraz integracji lub rozbudowy, administracji i monitorowania, konserwacji, modyfikacji systemu w kwotach odpowiednio: 13,1 tys. zł, 17,7 tys. zł, 13,4 tys. zł.

(dowód: akta kontroli str. 27, 51, 77, 360-404)

2.2 Zrealizowane przez Nadleśnictwo zadania z zakresu pozyskania drewna i odnowienia drzewostanu były przewidziane w planach finansowo – gospodarczych na lata 2011 – 2013 oraz w PUL. Stopień realizacji pozyskania drewna w stosunku do planu i PUL, opisano w pkt 1.2 i 1.7 wystąpienia. Wg PUL obowiązującego od 2012 r., drzewostan miał zostać odnowiony na powierzchni 1.627,45 ha (nie przewidywano zalesień), a wg wcześniejszego na powierzchni 1.707,78 ha²¹. W planach finansowo – gospodarczych na lata 2011 – 2013 wykazano zadanie dotyczące odnowienia drzewostanu na powierzchni: 57,14 ha w 2011 r. (wykonano w 125,9%); 67,29 ha w 2012 r. (wykonano w 100%); 66,6 ha w 2013 r. (wykonano w 126,4%).

Koszty odtworzenia drzewostanu ujmowano na koncie 5102 Hodowla lasu, do którego prowadzona była ewidencja analityczna wg miejsc powstawania kosztów (MPK) – 231 Odnowienia i zalesienia. Nadleśnictwo w latach 2011 – 2013 zlecało wykonywanie usług z zakresu gospodarki leśnej m. in. odtworzenia drzewostanu. Wykonawców wybierano w trybie przetargu nieograniczonego. Koszty usług związanych z odtworzeniem drzewostanu ujmowane były na koncie 410 – Usługi obce, natomiast koszty sadzonek zużytych w celu odtworzenia na koncie 6013 – Pozostałe produkty działalności podstawowej, koszty zużytych nasion na koncie

²⁰ Koszt odnowienia, przebudowy drzewostanu, wyprzedzające przygotowanie gleby, sadzonki itp.

²¹ Plan na lata 2002 – 2011 w tym zakresie został wykonany w 77%.

6012 – Szyszki i nasiona, a koszty zużytej chemii na koncie 400 – Zużycie materiałów.

Nie stwierdzono przypadków zaliczania do kosztów odtworzenia drzewostanu kosztów niezwiązanych z tym zadaniem. Koszty nie były rozliczane kluczami podziałowymi pomiędzy koszty różnych rodzajów.

Ogłędziny trzech powierzchni odnowień 2,16 ha wykazały, że w 2014 r. wykonane zostały prace pielęgnacyjne wykazane w ewidencji Nadleśnictwa.

(dowód: akta kontroli str. 405-571, 577-586, 1642-1643)

2.3 Nadleśnictwo w latach 2011 – 2013 przeprowadziło trzy postępowania o udzielenie zamówienia w trybie przetargu nieograniczonego na wykonanie usług z zakresu gospodarki leśnej, obejmujące m. in. pozyskanie i zrywkę drewna. Wartość tych zamówień wyniosła 4.450,7 tys. zł netto w 2011 r., 6.516,3 tys. zł netto w 2012 r. oraz 6.926,7 tys. zł netto w 2013 r. Badaniem objęto postępowanie przeprowadzone w 2012 r. na wykonanie usług leśnych w 2013 r. Stwierdzono, że wartość zamówienia została oszacowana bez uwzględnienia wartości zamówienia uzupełniającego, specyfikacja istotnych warunków zamówienia (dalej: „Siwz”) zawierała wszystkie elementy określone w art. 36 Pzp, a przedmiot zamówienia został opisany w sposób jednoznaczny i wyczerpujący za pomocą dostatecznie dokładnych i zrozumiałych określeń, uwzględniając wszystkie wymagania i okoliczności mogące mieć wpływ na sporządzenie oferty, co było zgodne z art. 29 Pzp. Ogłoszenie o zamówieniu zamieszczono zgodnie z art. 40 Pzp. Każdy z członków komisji przetargowej²² oraz Nadleśniczy, jako kierownik zamawiającego, złożyli oświadczenia wymagane art. 17 Pzp. W postępowaniu złożona została jedna oferta w formie pisemnej odpowiadająca treści Siwz, co było zgodne z art. 82 Pzp. Komisja przetargowa dokonała oceny złożonej oferty w oparciu o kryteria określone w Siwz. Z postępowania sporządzono protokół postępowania. Umowy na poszczególne części zamówienia (część 1 – obręb Bożepole, część 2 – obręb Luzino) zostały zawarte 27 grudnia 2012 r. Wykonawca wniósł wymagane w Siwz zabezpieczenie należytego wykonania umowy w formie gwarancji bankowej.

(dowód: akta kontroli str. 572-714)

2.4 Nadleśnictwo nie wykazywało w latach 2011 – 2013 kosztów utrzymania DGLP. Wykazało natomiast koszty utrzymania RDLP²³ w wysokości: 377,9 tys. zł w 2011 r., 583,5 tys. zł w 2012 r. oraz 571,1 tys. zł w 2013 r.

(dowód: akta kontroli str. 83-84, 91, 96-97, 104, 109-111, 115, 715-717, 1265, 1325, 1380, 1665, 1721)

2.5 Nadleśnictwo poniosło koszty z tytułu wynagrodzeń w wysokości 3.832,5 tys. zł w 2011 r., 4.269,1 tys. zł w 2012 r. i 4.397,2 tys. zł w 2013 r.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie wyniosło 6,7 tys. zł w 2011 r. 7,0 tys. zł w 2012 r. oraz 7,2 tys. zł w 2013 r., w tym w podziale na grupy:

- w 2011 r.: 7,0 tys. zł pracownicy Służby Leśnej, 5,8 tys. zł pozostali pracownicy zatrudnieni na stanowiskach administracyjnych, 4,7 tys. zł pracownicy zatrudnieni na stanowiskach robotniczych,

²² powołanej Zarządzeniem Nr 19/2007 Nadleśniczego Nadleśnictwa Strzebielino z 03 września 2007 r. w sprawie powołania Komisji do przeprowadzania postępowania o udzielenie zamówień publicznych na dostawy, usługi i roboty budowlane oraz wprowadzenia do stosowania regulaminu udzielania zamówień i regulaminu pracy Komisji przetargowej w Nadleśnictwie Strzebielino zmienione Zarządzeniem Nr 8/2011 Nadleśniczego Nadleśnictwa Strzebielino z 16 maja 2011 r.

²³ Koszty ujmowane na koncie 470 – Inne koszty rodzajowe oraz 5022 – Narzut na utrzymanie jednostek nadrzędnych (MPK 122).

- w 2012 r.: 7,3 tys. zł pracownicy Służby Leśnej, 6,0 tys. zł pozostali pracownicy na stanowiskach administracyjnych, 5,1 tys. zł pracownicy zatrudnieni na stanowiskach robotniczych,
- w 2013 r.: 7,6 tys. zł pracownicy Służby Leśnej, 6,1 tys. zł pozostali pracownicy zatrudnieni na stanowiskach administracyjnych, 4,9 tys. zł pracownicy zatrudnieni na stanowiskach robotniczych.

W latach 2011 – 2013 wynagrodzenie zasadnicze ogółem wzrosło o 64,6 tys. zł (17,9 tys. zł w 2011 r., 24,8 tys. zł w 2012 r., 21,9 tys. zł w 2013 r.). Wzrost ten wynikał z podnoszenia w każdym roku stawki wyjściowej²⁴ (z 1.120 zł na początku 2011 r. do 1.330 zł w 2013 r.) oraz przyznanych podwyżek odpowiednio dla: 20, 26 i 20 pracowników²⁵. Średnio wynagrodzenie wzrosło o 9,8%, 12,2% i 9,7%.

(dowód: akta kontroli str. 718-747)

2.6 W latach 2011 – 2013 Nadleśnictwo realizowało 66 zadań inwestycyjnych ponosząc z tego tytułu koszty w wysokości 3.161,7 tys. zł (12 zadań za 654,6 tys. zł w 2011 r., 28 zadań za 1.510,8 tys. zł w 2012 r., 29 zadań, w tym kontynuacja trzech z 2012 r. za 996,3 tys. zł w 2013 r.). Inwestycje dotyczyły m. in. budowy lub remontu dróg leśnych, budynków mieszkalnych, gospodarczych, miejsc postoju pojazdów, przydrogowych placów na drewno, zakupu komputerów, samochodu, rejestratorów i drukarek. Do badania wybrano dwie inwestycje drogowe w leśnictwie Karczemki oraz inwestycję dotyczącą remontu leśniczówki Chmieleniec. Realizacja tych inwestycji była przewidziana w planach inwestycyjnych Nadleśnictwa. Wykonawców wybrano zgodnie z przepisami Pzp. Zamiar wykonania remontów dróg leśnych został zgłoszony właściwemu organowi administracji architektoniczno – budowlanej, natomiast zamiaru wykonania robót budowlanych w leśniczówce Chmieleniec nie zgłoszono temu organowi. Zadania zostały wykonane zgodnie z zawartymi umowami, co potwierdzono protokołami odbioru robót²⁶.

(dowód: akta kontroli str. 748-927)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Koszty związane z odtworzeniem drzewostanu w 2012 r. zostały zawyżone o 1.003,20 zł w stosunku do faktycznego wykonania zadania przez usługobiorcę. Koszty zaewidencjonowano na koncie 5102 Hodowla lasu (MPK 231) oraz koncie 410 Usługi obce. Według protokołu odbioru robót w zakresie zagospodarowania lasu nr 09/IV/1 w adresie leśnym 15-13-1-09-95, na podstawie którego wystawiona została faktura za usługę, wykonawca usługi wykorzystał 23,08 tys. szt. sadzonek, natomiast wykazał dołowanie oraz sadzenie w jamkach 26,6 tys. szt. sadzonek, w konsekwencji czego koszt dołowania został zawyżony o 52,80 zł, a koszt sadzenia o 950,40 zł.

Nadleśniczy wyjaśnił, że przyczyną był błąd pracownika Nadleśnictwa podczas dokonywania korekty Planu zagospodarowania lasu. Błąd został powielony

²⁴ Stawka wyjściowa stanowi podstawę do przeliczenia wynagrodzenia według indywidualnego wskaźnika ustalonego dla każdego pracownika. Wzrost stawki nastąpił na podstawie: Protokołu dodatkowego nr 18 z dnia 6 czerwca 2011 r. do Ponadzakładowego Układu Zbiorowego Pracy dla Pracowników Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe, Protokołu dodatkowego nr 19 z dnia 9 maja 2012 r. do Ponadzakładowego Układu Zbiorowego Pracy dla Pracowników Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe, Protokołu dodatkowego nr 21 z dnia 12 kwietnia 2013 r. do Ponadzakładowego Układu Zbiorowego Pracy dla Pracowników Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe.

²⁵ Podwyżki przyznawane były na podstawie pism z RDLP o możliwości przyznania pracownikom indywidualnych awansów płacowych z 6 czerwca 2011 r., 23 stycznia 2012 r., 18 czerwca 2012 r. i 13 czerwca 2013 r., a także w związku ze zmianą stanowiska pracy.

²⁶ Protokół z 26.10.2011 r. dotyczący wykonania remontu drogi leśnej w Leśnictwie Karczemki, protokół z 03.12.2012 r. oraz protokół z 28.12.2012 r. dotyczący remontu poddasza w leśniczówce Chmieleniec, protokół z 31.12.2013 r. dotyczący przebudowy drogi leśnej w Leśnictwie Karczemki.

w protokole odbioru robót, na podstawie którego wykonawca wystawił fakturę za usługę. Nadleśnictwo odzyskało nadpłaconą kwotę 27.08 2014 r.

(dowód: akta kontroli str. 500-510, 1548-1562)

2. Wartości zamówienia na wykonanie usług leśnych w 2013 r. została oszacowana bez uwzględnienia wartości zamówień uzupełniających przewidzianych w Siwz w wysokości nie większej niż 20% zamówienia podstawowego.

Działaniem tym naruszono art. 32 ust. 3 Pzp, który stanowi, że jeżeli zamawiający przewiduje udzielenie zamówień uzupełniających przy ustalaniu wartości zamówienia uwzględnia się wartość tych zamówień. Nie miało to jednak wpływu na wybór trybu postępowania.

Nadleśniczy wyjaśnił, że nie uwzględnił wartości zamówień uzupełniających omyłkowo.

.(dowód: akta kontroli str. 583-587, 594-598, 1548-1559)

3. Zamiar wykonania robót budowlanych zrealizowanych w 2012 r. w leśniczówce Chmieleniec nie został zgłoszony właściwemu organowi administracji architektoniczno – budowlanej, co było niezgodne z art. 30 ust. 1 pkt 2 w związku z art. 29 ust. 2 pkt 1 Prawa budowlanego.

Nadleśniczy wyjaśnił, że pracownik Nadleśnictwa zapomniał przygotować zgłoszenie zamiaru robót do właściwego organu.

(dowód: akta kontroli str. 776-778, 788-823, 1548-1559)

Ocena cząstkowa

Badanie jednego z postępowań na wykonywanie usług z zakresu gospodarki leśnej wykazało, że przy jego prowadzeniu przestrzegano przepisów Pzp., z wyjątkiem oszacowania wartości zamówienia, co nie miało jednak wpływu na wybór trybu postępowania. W 2012 r. koszty wykonania usług leśnych zostały zawyżone o 1 tys. zł w stosunku do faktycznie wykonanych prac. Nadleśniczy w trakcie kontroli NIK odzyskał od wykonawcy usługi nadpłaconą kwotę.

Nadleśnictwo prawidłowo wyłoniło, na podstawie Pzp, wykonawców trzech objętych badaniem inwestycji, ujętych w planach rzeczowo-finansowych. Właściwie również dokonano zgłoszeń organowi administracji architektoniczno – budowlanej zamiaru wykonania robót budowlanych dotyczących dwóch z ww. inwestycji. Zamiaru wykonania robót budowlanych zrealizowanych w 2012 r. w jednej z leśniczówek nie zgłoszono temu organowi.

3. Planowanie i wykorzystanie środków funduszu leśnego

Opis stanu faktycznego

3.1 W księgach rachunkowych Nadleśnictwo zaewidencjonowało odpis na fundusz leśny stanowiący dochód tego funduszu²⁷ w wysokości 1.141,5 tys. zł w 2011 r., 2.255,5 tys. zł w 2012 r. oraz 2.326,1 tys. zł w 2013 r. W latach 2011 i 2013 wykazało także dochody funduszu z tytułu należności wynikających z odszkodowań cywilnoprawnych²⁸ w wysokości odpowiednio: 124,8 tys. zł i 28,0 tys. zł (brutto). Dochodów funduszu z pozostałych tytułów²⁹ Nadleśnictwo nie wykazało.

Nadleśnictwo otrzymało 1.603,5 tys. zł w 2011 r., 216,9 tys. zł w 2012 i 1.693,3 tys. zł w 2013 r. dopłat z tytułu wyrównywania niedoborów powstających przy realizacji zadań gospodarki leśnej³⁰.

²⁷ Art. 57 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach²⁷ (dalej: ustawa o lasach)

²⁸ Art. 57 ust. 1 pkt 3 lit. a ustawy o lasach

²⁹ Art. 57 ust. 1 pkt 2, 3 lit. b i c, 4, 5 i 6 ustawy o lasach

³⁰ Art. 58 ust. 1 ustawy o lasach

Ponadto w analizowanym okresie ze środków funduszu zostały sfinansowane zadania w ramach:

- wspólnych przedsięwzięć jednostek organizacyjnych Lasów Państwowych³¹: 16,2 tys. zł w 2011 r. (budowa jednego miejsca postoju pojazdów) 82,1 tys. zł w 2012 r. (budowa czterech miejsc postoju pojazdów, zakup komputerów dla leśniczego), 45,7 tys. zł w 2013 r. (budowa jednego miejsca postoju pojazdów, testowanie zachowania potomstw),
- tworzenia infrastruktury niezbędnej do prowadzenia gospodarki leśnej³²: 12,5 tys. zł w 2011 r. (zakup komputerów dla leśniczych),
- sporządzanie planu urządzania lasu³³ - 572,0 tys. zł w 2011 r.
(dowód: akta kontroli str. 748-752, 928-933, 937-973)

3.2 W okresie objętym badaniem w Nadleśnictwie nie pozostawały niewykorzystane środki z funduszu leśnego.

(dowód: akta kontroli str. 941-942, 955-956, 970-971)

3.3 Działalność Nadleśnictwa była finansowana z funduszu leśnego w zakresie realizacji zadań gospodarki leśnej (z dopłaty na wyrównywanie niedoborów) oraz zadań opisanych w pkt 3.1 wystąpienia na kwotę 2.204,2 tys. zł w 2011 r., 299,0 tys. zł w 2012 r. oraz 1.739,0 tys. zł w 2013 r. Wynik na działalności leśnej po uwzględnieniu odpisów amortyzacyjnych rzeczowych aktywów trwałych sfinansowanych ze źródeł zewnętrznych wyniósł 675,3 tys. zł w 2011 r., 164,6 tys. zł w 2012 r. i 738,5 tys. zł w 2013 r. Kwoty otrzymanych dopłat na wyrównanie niedoborów, ujmowane w księgach nadleśnictwa jako zmniejszenie kosztów działalności leśnej opisano w pkt 3.1. Oznacza to, że dopłata pokryła faktyczne niedobory na działalności leśnej w kwocie 928,2 tys. zł w 2011 r., 52,3 tys. zł w 2012 r. i 954,8 tys. zł w 2013 r., natomiast pozostała kwota przyczyniła się do osiągnięcia zysku na działalności leśnej, pomimo, że art. 58 ust. 1 nie wskazuje, że dopłaty z FL mają służyć osiągnięciu zysku.

(dowód: akta kontroli str. 748-752, 945, 957, 972)

3.4 Kwota dopłaty z funduszu leśnego dla Nadleśnictwa była ustalana na etapie planowania według zasady wyrównania ujemnego wyniku (po naliczeniu funduszu) na działalności podstawowej i administracyjnej oraz ubocznej do wyniku „0”. Wynik uwzględniał równowartość odpisów amortyzacyjnych rzeczowych aktywów trwałych działalności leśnej sfinansowanych ze źródeł zewnętrznych, zaliczonych na poczet niedoborów powstałych przy realizacji zadań gospodarki leśnej³⁴.

Według tej zasady ustalono kwotę dopłaty na wyrównanie planowanych niedoborów w planach finansowo – gospodarczych Nadleśnictwa w wysokości: 1.603,5 tys. zł w 2011 r., 216,9 tys. zł w 2012 r. i 1.693,3 tys. zł w 2013 r.

(dowód: akta kontroli str. 83-93, 96-106, 109-117, 935-936, 953, 963)

³¹ Art. 58 ust. 2 pkt 3 ustawy o lasach

³² Art. 58 ust. 2 pkt 3 ustawy o lasach

³³ Art. 58 ust. 2 pkt 4 ustawy o lasach

³⁴ Zasada ta określona była w następujących zarządzeniach: Zarządzenie Nr 23/2011 Dyrektora Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Gdańsku z dnia 12.04.2011 r. w sprawie Planu Finansowo – Gospodarczego Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych na 2011 r., Zarządzenie Nr 20/2012 Dyrektora Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Gdańsku z dnia 26.04.2012 r. w sprawie Planu Finansowo – Gospodarczego Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych na 2012 r., Zarządzenie Nr 17/2013 Dyrektora Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Gdańsku z dnia 29.04.2013 r. w sprawie Planu Finansowo – Gospodarczego Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych na 2013 r.

3.5 W latach 2011 – 2013 Nadleśnictwo prawidłowo wyliczało wartość odpisu na fundusz leśny oraz terminowo³⁵ odprowadzało należne środki do RDLP z tego tytułu³⁶.

(dowód: akta kontroli str. 941-942, 955-956, 959-962, 965-971, 946-947)

3.6 W latach 2011 – 2013 Nadleśnictwu zostało przekazanych 21 opracowań naukowych zleconych do wykonania przez DGLP. Zastępca Nadleśniczego wyjaśnił, że wartość praktyczną dla działalności Nadleśnictwa miało sześć z nich, a pozostałe 15 stanowiło materiał informacyjny. Dziesięć opracowań było nieprzydatnych albo miało niewielką przydatność, z uwagi na zakres badań, który nie dotyczył Nadleśnictwa. Nadleśnictwo nie posiadało wiedzy o źródłach finansowania wymienionych opracowań.

(dowód: akta kontroli str. 976-979)

Uwaga dotycząca badanej działalności

Środki z funduszu leśnego na wyrównanie niedoborów powstających przy realizacji zadań gospodarki leśnej były w latach 2011 – 2013 wyższe od faktycznych niedoborów o 1.578,5 tys. zł (w 2011 r. – 675,3 tys. zł, w 2012 r. – 164,6 tys. zł, w 2013 r. – 738,5 tys. zł) z powodu określania ich wielkości według niedoborów planowanych. Nadleśnictwo otrzymało 1.603,5 tys. zł w 2011 r., 216,9 tys. zł w 2012 i 1.693,3 tys. zł w 2013 r. dopłat z tytułu wyrównywania niedoborów powstających przy realizacji zadań gospodarki leśnej, natomiast niedobory w ww. okresie wyniosły 928,2 tys. zł w 2011 r., 52,3 tys. zł w 2012 r. oraz 954,8 tys. zł w 2013 r. Zgodnie z art. 58 ust. 1 ustawy o lasach środki funduszu leśnego przeznacza się dla nadleśnictw na wyrównanie faktycznych niedoborów powstałych przy realizacji gospodarki leśnej, a nie na planowane niedobory.

Ustalone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w zakresie planowania i wykorzystania środków funduszu leśnego nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

Nadleśnictwo terminowo i w prawidłowej wysokości dokonało odpisu na fundusz leśny za pięć miesięcy objętych badaniem. Środki funduszu w latach 2011 – 2013 wykorzystane były na cele określone w art. 58 ustawy o lasach, jednak środki na wyrównanie niedoborów powstających przy realizacji zadań gospodarki leśnej były w ww. okresie wyższe od faktycznych niedoborów o 1.578,5 tys. zł z powodu określania ich wielkości, zgodnie z zarządzeniem Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych, według niedoborów planowanych. Najwyższa Izba Kontroli zauważa, że zgodnie z art. 58 ust. 1 ww. ustawy środki funduszu leśnego przeznacza się na wyrównywanie niedoborów powstających przy realizacji zadań gospodarki leśnej.

4. Sytuacja majątkowo – finansowa Lasów Państwowych

4.1 Ocena systemu organizacji rachunkowości.

4.1.1 Księgi rachunkowe prowadzone są w siedzibie Nadleśnictwa w programie System Informatyczny Lasów Państwowych (zwanym także SILP) w podsystemie Finanse i Księgowość, a ponadto w podsystemach SILP prowadzone są księgi pomocnicze dla:

³⁵ Termin wpłaty środków określony był w Zarządzeniach Dyrektora RDLP wymienionych w przypisie 30 na 25 dzień miesiąca następnego po miesiącu rozliczeniowym.

³⁶ Zbadano pięć miesięcy: kwiecień 2011 r., sierpień i listopad 2012 r., maj i wrzesień 2013 r. Kwotę odpisu stanowił iloczyn wartości przychodów ze sprzedaży drewna i ustalonego dla Nadleśnictwa wskaźnika – 9,18% (2011 r.), 14,03% (2012 r.) i 14,5% (2013 r.). Wysokość środków do odprowadzenia z tytułu odpisu na fundusz pomniejszana była o 1/12 planowanej dopłaty określonej w planach finansowo – gospodarczych. Przekazanie środków pieniężnych do RDLP nastąpiło w miesiącach sierpień i listopad 2012 r. oraz wrzesień 2013 r., w pozostałych miesiącach należności przewyższały zobowiązania wobec RDLP.

- środków trwałych, wartości niematerialnych i prawnych, środków trwałych w budowie oraz dokonywanych odpisów amortyzacyjnych w podsystemie Infrastruktura,
- wartości lasów i gruntów w podsystemie Las (ewidencja pozabilansowa),
- umów o finansowanie i dofinansowanie projektów ze źródeł zewnętrznych, dla których jest wymóg stosowania oznaczenia operacji kodem księgowym w podsystemie Planowanie,
- rozrachunków z pracownikami, w tym imienne karty wynagrodzeń w podsystemie Kadry i Płace,
- rezerw na świadczenia pracownicze w podsystemie Kadry i Płace,
- zapasów w magazynie w podsystemie Gospodarka Towarowa,
- sprzedaży w podsystemie Gospodarka Towarowa,
- kosztów według typów działalności oraz w układzie kalkulacyjnym w podsystemie Las.

W systemie SILP zostały zdefiniowane raporty umożliwiające uzyskanie danych dla celów analitycznych i zarządczych. Do tworzenia niestandardowych raportów wykorzystywany jest także pakiet Business Objects. Wyżej wymienione aplikacje oferują zestawy raportów obejmujące główne płaszczyzny funkcjonowania jednostki, a w szczególności: planowania, gospodarki leśnej, gospodarki towarowej, kadr i płac, infrastruktury, finansów i księgowości, sprzedaży drewna, zamówień publicznych, dotacji na projekty, sprawozdawczości wewnętrznej i zewnętrznej.

Wybrane operacje gospodarcze wprowadzane są do ksiąg rachunkowych zapisem automatycznym, na podstawie danych wprowadzonych do podsystemów SILP. Księgowane zapisem automatycznym są operacje dotyczące:

- naliczenia amortyzacji i umorzenia,
- rozliczenia niedoborów i nadwyżek w środkach trwałych,
- listy płac,
- rezerwy na świadczenia pracownicze,
- sprzedaży,
- wydanie materiałów i produktów na własne potrzeby oraz jako deputatów,
- rozliczenie niedoborów i nadwyżek produktów i materiałów.

Z podsystemów SILP Finanse i Księgowość do innych podsystemów przenoszone automatycznie są dane o wykorzystaniu i eksploatacji środków trwałych, nakładach na środki trwałe w budowie oraz o wykonaniu planu.

(dowód: akta kontroli str. 1411-1417, 1578-1585)

Sprawozdania finansowe Nadleśnictwa sporządzane były na formularzach przekazywanych corocznie przez DGLP za pośrednictwem RDLP według zasad i wzorów, określonych corocznie przez DGLP zarządzeniem w sprawie zasad prezentacji danych w sprawozdaniu finansowym Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe za dany rok przez jednostki organizacyjne Lasów Państwowych³⁷.

³⁷ Zarządzenie Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 29 grudnia 2011 r. Nr 74 w sprawie zasad prezentacji danych w sprawozdaniu finansowym Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe za 2011 r. przez jednostki organizacyjne Lasów Państwowych, Zarządzenie Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 20 grudnia 2012 r. Nr 96 w sprawie zasad prezentacji danych w sprawozdaniu finansowym Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe za

Przed sporządzeniem sprawozdania Nadleśnictwo dokonało potwierdzenia sald z innymi jednostkami organizacyjnymi Lasów Państwowych. Na koniec każdego roku następowało także uzgodnienie obrotów i sald z RDLP³⁸. Nie stwierdzano różnic.

Sprawozdanie finansowe Nadleśnictwa za lata 2011 i 2013 podlegało badaniu przez niezależnego biegłego rewidenta, który wydał o tych sprawozdaniach opinię bez zastrzeżeń.

Po zbadaniu przez biegłego rewidenta sprawozdania finansowe były przekazywane RDLP w wersji podpisanej i dodatkowo w wersji elektronicznej.

(dowód: akta kontroli str. 980-985, 1256-1299, 1317-1356, 1372-1408, 1433-1487, 1578-1585)

4.2 Ocena wybranych transakcji/zdarzeń gospodarczych oraz prawidłowości ujęcia ich w księgach rachunkowych

4.2.1 W latach 2011 - 2013 w Nadleśnictwie nie dokonywano centralizacji amortyzacji.

(dowód: akta kontroli str. 986-988, 1258-1260, 1319-1321, 1374-1376)

4.2.2 Podział zysków Nadleśnictwa dokonywany był decyzją Dyrektora Regionalnego Lasów Państwowych.

Zysk za 2011 r. w kwocie 843,6 tys. zł przeznaczony został w wysokości 785,6 tys. zł na zwiększenie kapitału zasobów LP, w wysokości 20,0 tys. zł na Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych (dalej: „ZFŚS”), w wysokości 38,0 tys. zł na cele społecznie użyteczne.

Zysk za 2012 r. w kwocie 346,5 tys. zł przeznaczony został w wysokości 14,0 tys. zł na fundusz leśny³⁹, w wysokości 302,2 tys. zł na zwiększenie kapitału zasobów LP, w wysokości 15,3 tys. zł na ZFŚS oraz w wysokości 15,0 tys. zł na cele społecznie użyteczne.

Zysk za 2013 r. w kwocie 982,8 tys. zł przeznaczony został w wysokości 69,4 tys. zł na fundusz leśny, w wysokości 898,4 tys. zł na zwiększenie kapitału zasobów LP oraz w wysokości 15,0 tys. zł na cele społecznie użyteczne.

(dowód: akta kontroli str. 989-991, 1249-1250, 1304-1305, 1360-1361, 1548-1559)

4.2.3 W latach 2011 – 2013 Nadleśnictwo dokonywało sprzedaży drewna do ZPDLP. Sprzedaż odbywała się po cenach osiągniętych w wyniku udziału ZPDLP w procedurze przetargów internetowych w PLD, w internetowej aukcji e-drewno, a także na podstawie wytycznych, które Nadleśnictwo otrzymywało z RDLP, co opisano w pkt 1.9 niniejszego wystąpienia. Ponadto Nadleśnictwo dokonywało sprzedaży sadzonek i nasion na rzecz innych Nadleśnictw i RDLP. Sprzedaż odbywała się po koszcie wytworzenia. Przychody z tytułu sprzedaży na rzecz innych jednostek organizacyjnych stanowiły 4,5% przychodów ze sprzedaży w 2011 r., 3,4% przychodów ze sprzedaży w 2012 r., 3,2% przychodów ze sprzedaży w 2013 r.

(dowód: akta kontroli str. 130-167, 955-1100)

2012 r. przez jednostki organizacyjne Lasów Państwowych, Zarządzenie Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 6 grudnia 2013 r. Nr 80 w sprawie zasad prezentacji danych w sprawozdaniu finansowym Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe za 2013 r. przez jednostki organizacyjne Lasów Państwowych.

³⁸ z tytułu narzutu na utrzymanie jednostki nadrzędnej, kosztów urządzania lasu, podatku dochodowego, funduszu leśnego, zadań zleconych dotacji zewnętrznych, pozostałych rozrachunków.

³⁹ Z tytułu nie wykonania zadań rzeczowych z zakresu działalności podstawowej

4.2.4 W 2012 r. i 2013 r. Nadleśnictwo sprzedawało zbędne lokale mieszkalne z przynależnościami⁴⁰ na rzecz najemcy na podstawie art. 40 a ustawy o lasach oraz inne zamortyzowane środki trwałe⁴¹ uzyskując z tego tytułu przychody w wysokości 133,7 tys. zł. W 2011 r. Nadleśnictwo nie dokonywało transakcji sprzedaży środków trwałych.

Badaniem objęto dwie transakcje sprzedaży nieruchomości – budynku i lokalu mieszkalnego pracownikom Nadleśnictwa. Wartość nieruchomości została oszacowana w operatach szacunkowych sporządzonych przez rzeczoznawcę. Nadleśniczy prawidłowo poinformował pracowników o prawie pierwokupu. Cena sprzedaży została obniżona, zgodnie z art. 40 a ust. 4 ustawy o lasach.

(dowód: akta kontroli str. 1101-1135)

4.2.5 Nadleśnictwo naliczało i egzekwowało odsetki od należności przeterminowanych, z wyjątkiem jednego przypadku z dziesięciu zbadanych.

Nadleśniczy wyjaśnił, że pracownicy na bieżąco podejmują działania związane z odzyskaniem należności przeterminowanych poprzez wysyłanie upomnień i dochodzenie ich na drodze sądowej.

Odpisy aktualizujące wartość należności były tworzone na przeterminowane i wątpliwe do windykacji należności z tytułu czynszów mieszkaniowych, opłat za media oraz z tytułu kradzieży drewna w lesie⁴². W stosunku do dłużników prowadzono postępowanie upominawcze, sądowe i komornicze.

Nadleśnictwo w związku z nieodebraniem drewna z tytułu umów obowiązujących w latach 2011 – 2013, naliczyło odbiorcom kary w łącznej kwocie 186,7 tys. zł. Na dzień 08.09.2014 r. na konto Nadleśnictwa nie wpłynęły kary dotyczące pięciu umów na kwotę 5,5 tys. zł. We wszystkich ww. sprawach Nadleśnictwo prowadziło postępowanie upominawcze lub sądowe.

Łączna kwota pobranych rekompensat z tytułu opóźnień w płatności wyniosła w 2013 r. 334,58 zł.

(dowód: akta kontroli str. 190-195, 1136-1210, 1586-1620)

4.2.6 Zobowiązania wycenione zostały prawidłowo. Płatności zobowiązań po terminie wystąpiły sporadycznie i spowodowane były wpływem faktur w terminie płatności.

(dowód: akta kontroli str. 1211-1217)

4.2.7 Ewidencja ilościowa i wartościowa lasów i gruntów prowadzona była pozabilansowo w systemie Las. Do ksiąg rachunkowych wprowadzona była wartość lasów i gruntów nabytych na podstawie aktów notarialnych w drodze zamiany. W ewidencji bilansowej ujęte było 2,98 ha o wartości 38,2 tys. zł, w ewidencji pozabilansowej ujęte było 17,7 tys. ha o szacunkowej wartości 684.251,6 tys. zł na dzień 31 grudnia 2011 r., 694.277,1 tys. zł na dzień 31 grudnia 2012 r. oraz 634.869,1 tys. zł na dzień 31 grudnia 2013 r.

(dowód: akta kontroli str. 1218-1239)

Nadleśnictwo w 2012 r. nie wyegzekwowało 0,4 tys. zł odsetek od jednej z dziesięciu zbadanych przeterminowanych należności wynikających z umowy najmu. Płatność nastąpiła 283 dni po wyznaczonym przez Nadleśnictwo terminie.

Uwaga dotycząca badanej działalności

⁴⁰ budynki gospodarcze, oczyszczalnia ścieków, wodociąg

⁴¹ Samochód, komputery i monitory

⁴² Wartość odpisów na koniec 2011 r. wynosiła 8,3 tys. zł, na koniec 2012 r. 5,3 tys. zł i na koniec 2013 r. 6,4 tys. zł.

Nadleśniczy wyjaśnił, że pomimo wezwania 26.09.2012 r. dłużnika do uregulowania należności łącznie z odsetkami Nadleśnictwo odstąpiło od wyegzekwowania odsetek, ponieważ umowa nie przewidywała ich naliczenia.

Zdaniem NIK powyższe uzasadnienie nie może stanowić usprawiedliwienia dla odstąpienia od wyegzekwowania naliczonych odsetek, bowiem umowa najmu w § 15 stanowiła, że w sprawach nie uregulowanych jej postanowieniami zastosowanie będą miały przepisy Kodeksu cywilnego. Zgodnie z art. 481 § 1 Ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny⁴³ jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia.

(dowód: akta kontroli str. 1154, 1184, 1586-1618)

4.3 Ocena sytuacji majątkowo – finansowej jednostki

4.3.1 Sytuację finansowo-majątkową Nadleśnictwa należy ocenić jako stabilną.

W latach 2011 – 2013 suma bilansowa systematycznie rosła od 11.865,6 tys. zł w 2011 r. do 13.356,1 tys. zł w 2013 r.

Najistotniejszym wartościowo składnikiem aktywów były rzeczowe aktywa trwałe, przede wszystkim budynki, lokale i obiekty inżynierii lądowej, które stanowiły w kolejnych latach od 51 % w 2011 r., 56% w 2012 r. do 53 % sumy aktywów w 2013 r. W pozycji tej ujęta była głównie wartość dróg leśnych oraz leśniczówek. Wzrost wartości pozycji bilansowej „Budynki, lokale i obiekty inżynierii lądowej i wodnej” w kolejnych latach wynikał m. in. z poniesionych nakładów inwestycyjnych, co zostało opisane w punkcie 2.6 wystąpienia.

Istotnym składnikiem aktywów Nadleśnictwa w analizowanym okresie (od 32 % sumy aktywów w 2011 r. do 35 % sumy aktywów w 2013 r.) były także inwestycje krótkoterminowe, które obejmowały środki pieniężne w kasie i na rachunkach bieżących. Wzrost stanu środków pieniężnych w wynikał głównie z wyższych przychodów ze sprzedaży i spłaty należności krótkoterminowych.

Aktywa Nadleśnictwa finansowane były przede wszystkim kapitałem własnym Nadleśnictwa, który wynosił w 2011 r. 8.814,5 tys. zł (co stanowi 74 % sumy pasywów), w 2012 r. 9.185,3 tys. zł (75 % sumy pasywów), natomiast w 2013 r. 10.142,6 tys. zł (76 % sumy pasywów).

Wzrost kapitału zasobów w 2012 r. i w 2013 r. wynikał przede wszystkim z przeznaczenia części zysku na jego zwiększenie oraz dopłat z funduszu leśnego na budowę środków trwałych.

Przychody ze sprzedaży wyniosły w 2011 r. 12.651,0 tys. zł, w 2012 r. 16.289,1 tys. zł i w 2013 r. 16.236,1 tys. zł.

Przychody ze sprzedaży drewna stanowiły 95 % przychodów ogółem oraz 98 % przychodów ze sprzedaży w 2011 r., 96 % przychodów ogółem oraz 99 % przychodów ze sprzedaży w 2012 r. i 2013 r.

W 2012 r. Nadleśnictwo wykazało zwiększone przychody ze sprzedaży o 3.638,1 tys. zł, przy jednoczesnym wzroście kosztów działalności operacyjnej, głównie kosztów sprzedanych produktów, o 4.111,2 tys. zł, osiągając zysk ze sprzedaży mniejszy o 473,1 tys. zł w porównaniu do 2011 r. Wpływ na mniejszy wynik miała głównie mniejsza dopłata na wyrównanie niedoborów powstałych przy realizacji zadań gospodarki leśnej.

⁴³Dz. U. z 2014 r. poz. 121 ze zm.

W 2013 r. nastąpił nieznaczny spadek przychodów ze sprzedaży o 53,1 tys. zł (0,3%), przy jednoczesnym spadku kosztów działalności operacyjnej o 637,9 tys. zł, co wpłynęło na wzrost zysku ze sprzedaży w porównaniu z 2012 r. o 584,9 tys. zł. Wysoki poziom zysku ze sprzedaży w analizowanym okresie, pomimo spadku w 2012 r., wskazuje na korzystną sytuację dochodową Nadleśnictwa.

W latach 2011 – 2013 Nadleśnictwo wykazywało straty na działalności dodatkowej, niemniej jednak wynikały one z ponoszenia kosztów wykaszania łąk w celu utrzymywania użytków zielonych w dobrej kulturze rolnej, co stanowiło warunek otrzymania dopłat bezpośrednich do gruntów rolnych przyznawanych przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa. Otrzymane dopłaty, ujmowane w księgach rachunkowych Nadleśnictwa w pozostałych przychodach operacyjnych, w każdym roku przewyższały wysokość poniesionych kosztów.

Wskaźniki płynności przyjmowały wysokie wartości w latach 2011 – 2013, co wskazuje na zdolność do regulowania zobowiązań w terminie płatności. W 2012 r. Nadleśnictwo odnotowało nieznaczny spadek wartości wskaźników płynności, co wynikało głównie ze spadku należności krótkoterminowych, w tym należności wewnątrzbranżowych, w stosunku do 2011 r. W 2013 r. wskaźniki płynności wzrosły, na co wpływ miały przede wszystkim wzrost środków na rachunkach bankowych. Wskaźniki płynności w 2011 r. i 2012 r. przyjmowały wartości niższe niż wskaźniki obliczone dla PGL LP, co wskazuje na relatywnie niższą płynność finansową niż w całym PGL LP, natomiast w 2013 r. osiągnęły poziom zbliżony.

Wskaźniki zadłużenia utrzymują się na niskim poziomie, zbliżonym do wskaźników obliczonych dla PGL LP. Rośnie także wysokość kapitału obrotowego, co wskazuje na bezpieczną strukturę finansowania i brak zagrożenia dla terminowego regulowania zobowiązań.

Wskaźniki rentowności utrzymywały się na wysokim poziomie. W 2012 r. nastąpił spadek wskaźników, po czym w 2013 r. odnotowano ponowny ich wzrost. Wskazać jednak należy, że istotną część wyniku finansowego netto w latach 2011 - 2013 stanowiła nadwyżka otrzymanych dopłat na wyrównanie niedoborów z FL nad faktycznymi niedoborami na działalności leśnej (skorygowanymi o odpisy amortyzacyjne rzeczowych aktywów trwałych sfinansowanych ze źródeł zewnętrznych), bez uwzględnienia korekty wyniku po weryfikacji wykonania zadań, która wyniosła w 2011 r. 675,3 tys. zł, co stanowiło 80,1% zysku netto za 2011 r., w 2012 r. 164,6 tys. zł, co stanowiło 47,5% zysku netto za 2012 r., natomiast w 2013 r. wyniosła 738,5 tys. zł, co stanowiło 75,1% zysku netto za ten rok.

Wskaźniki rentowności przyjmowały w 2013 r. wartości wyższe niż wskaźniki obliczone dla PGL LP, co wskazuje na relatywnie lepszą sytuację finansową Nadleśnictwa niż całego PGL LP. W 2011 r. były niższe, natomiast w 2012 r. osiągnęły podobny poziom jak w PGL LP.

W analizowanym okresie uległ skróceniu cykl obrotu należnościami handlowymi (z 25 dni w 2011 r. do 6 dni w 2013 r.), przy jednoczesnym skróceniu okresu regulowania zobowiązań handlowych z 19 dni w 2011 r. do 14 dni w 2013 r., co wskazuje na korzystną sytuację Nadleśnictwa.

(dowód: akta kontroli str. 1242-1410, 1488-1491, 1621-1641)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

Sytuacja finansowa Nadleśnictwa Strzebielino w latach 2011 – 2013 była korzystna, co potwierdzają wysokie wskaźniki płynności i rentowności oraz wysoki (pomimo

nieznacznego spadku w 2012 r.) poziom kapitału obrotowego, a także skrócenie cyklu obrotu należnościami handlowymi, przy jednoczesnym skróceniu okresu regulowania zobowiązań handlowych. Suma bilansowa systematycznie rosła m.in. w efekcie ponoszonych nakładów inwestycyjnych. Nadleśnictwo w latach 2011 – 2013 wykazywało zyski ze sprzedaży. Na korzystną sytuację finansową wpłynęły m. in. otrzymane dopłaty na wyrównanie niedoborów na działalności leśnej.

5. Realizacja wniosków z wcześniejszych kontroli NIK

Opis stanu faktycznego

W latach 2011-2013 Najwyższa Izba Kontroli nie kontrolowała Nadleśnictwa.
(dowód: akta kontroli str. 1492-1493)

IV. Wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli⁴⁴ (dalej: „ustawa o NIK”), wnosi o podjęcie działań w celu:

- 1) zapewnienia szacowania wartości zamówień zgodnie z przepisami Pzp,
- 2) doprowadzenia wykonanych robót budowlanych w leśniczówce Chmielieniec do zgodności z przepisami Prawa budowlanego.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Gdańsku.

Obowiązek poinformowania NIK o sposobie wykorzystania uwag wykonania wniosku

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Gdańsk, dnia stycznia 2015 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Gdańsku

Kontroler
Monika Stępka
starszy inspektor kontroli państwowej

Dyrektor
Włodzimierz Zegadło

⁴⁴ Dz. U. z 2012 r., poz. 82 ze zm.